

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

การส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา
Extension of Integrated Pest Management on Durain in Kabang District, Yala Province

นิชากร ศรประสิทธิ์ (Nichakorn Sornprasit)¹ พลสรานู สราญรมย์ (Ponsaran Saranrom)²

บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowwan)³

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร 2) ความรู้และการได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานของเกษตรกร 3) สภาพการจัดการทุเรียนแบบผสมผสานของเกษตรกร 4) ความต้องการการส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานของเกษตรกร 5) ปัญหาและข้อเสนอแนะการส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานของเกษตรกร ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในอำเภอกาบัง จังหวัดยะลา ที่ทำการขึ้นทะเบียนเกษตรกร ปี พ.ศ. 2566 จำนวน 542 ราย กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรทาร์โร ยามาเนที่ความคลาดเคลื่อนได้ 0.07 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 149 ราย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลสถิติโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ ผลการวิจัย พบว่า 1) เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 50.40 ปี พื้นที่ปลูกทุเรียนเฉลี่ย 3.32 ไร่ รายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 93,949.66 บาท รายจ่ายในการผลิตทุเรียนในรอบปีที่ผ่านมาเฉลี่ย 23,756.38 บาท เกษตรกรร้อยละ 37.6 เป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ 2) เกษตรกรมีความรู้ในระดับมาก ข้อที่เกษตรกรมีความรู้อันดับสุดท้าย คือการใช้ความร้อน สามารถกำจัดแมลงศัตรูพืชชนิดต่างๆ ที่อยู่ในดิน เกษตรกรได้รับความรู้มากที่สุดจากหน่วยงานราชการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิทยุ/โทรทัศน์ และเว็บไซต์ 3) สภาพการจัดการทุเรียนแบบผสมผสาน พบว่า เกษตรกรปฏิบัติมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ กำจัดวัชพืช ไม่ให้รก เพื่อปรับสภาพแวดล้อมไม่ให้เป็นแหล่งอาศัยของโรค รองลงมาการปฏิบัติตัวอย่างเคร่งครัดในการป้องกันตนเองจากสารเคมี และการตัดแต่งทรงพุ่ม ให้โปร่ง เพื่อปรับสภาพแวดล้อมไม่ให้เป็นแหล่งอาศัยของโรค เกษตรกรปฏิบัติน้อยที่สุด 3 อันดับ คือ การฉายรังสี เพื่อป้องกันเพื่อป้องกันหนอนเจาะเมล็ดทุเรียน รองลงมาการใช้แมลงศัตรูพืชเป็นหมีนาปล่อยในแปลง ผสมพันธุ์กับแมลงในธรรมชาติทำให้ไข่ที่ออกมาฟักไม่สามารถฟักเป็นตัว และการใช้กับดักแสงไฟ ล่อผีเสื้อกลางคืนไม่ให้วางไข่บนดอกทุเรียน 4) ความต้องการการส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน พบว่า ด้านเนื้อหา อันดับ 1 คือ วิธีการเลือกใช้สารเคมีอย่างถูกต้อง ด้านวิธีการ อันดับ 1 คือ การส่งเสริมรายบุคคล และด้านนักส่งเสริม อันดับ 1 คือ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ 5) เกษตรกรมีปัญหามากพรวนอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาอันดับ 1 คือ วิธีการทางฟิสิกส์ เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะด้านการผลิต คือ ควรจัดทำแปลงเรียนรู้/แปลงสาธิต/แปลงต้นแบบการจัดการศัตรูพืชผสมผสานแบบครบทุกวิธี

คำสำคัญ การส่งเสริมการเกษตร การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน ทุเรียน

¹ หลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แขนงวิชา ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

³ รองศาสตราจารย์ ดร.แขนงวิชา ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study 1) basic personal, social, and economic conditions of farmers 2) knowledge and the receiving of knowledge about integrated pest management of farmers 3) integrated durian management conditions of farmers 4) needs for an extension on integrated pest management of farmers, and 5) problems and suggestions regarding the extension of integrated pest management. The research population was 542 durian production farmers in Kabang District, Yala province who had registered as farmers in 2023. The sample size of 149 people was determined by using Taro Yamane's formula with an error value level 0.07 through and selected by simple random sampling method. Data were collected by structural interview form and analyzed by using descriptive statistics such as Frequency values, percentage values, minimum values, maximum values, averages and standard deviations, rankings, criteria for interpreting results. The results of the research revealed that 1) farmers had the average age of 50.40 years old, had the average durian production area of 3.32 Rai, earned the average farm income from agricultural sector of 93,949.66 Baht, had the average expense in durian production in the past year of 23,756.38 Baht, and 37.6% were members of collaborative farming group. 2) Knowledge regarding durian integrated pest management showed that farmers had knowledge at high level. The least knowledge of farmers was that using heat was able to dispose various types of pest in the soil. The reception of knowledge on integrated pest management revealed that farmers received knowledge at the highest level from public agencies, learning exchange, video/television, and website. 3) According to integrated durian management, it found that farmers practiced the most of weed control so that they garden would not be messy for the adaptation of the environment which would be appropriate to the habitat of disease. 4) Needs in the extension of integrated pest management showed that regarding the content, the number one aspect was the chemical usage selection method; regarding the method, the number one was personal extension; and regarding extensionist, the number aspect was government officer. 5) Farmers faced with the problems, overall, at moderate level. The number one problem was physical method due to lack of knowledge in equipment self-adaptation. Farmers suggested regarding the production that there should be the learning crop/ demonstration crop/ model crop for integrate pest management for every method.

Keywords: Agricultural extension, Integrated pest management, Durian plantation

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

บทนำ

ทุเรียนเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2566 มีปริมาณการส่งออกสูงถึง 944,851.79 ตันมูลค่าการส่งออกทุเรียนสู่ตลาดโลก 138,846.35 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2565 ร้อยละ 2.96 เกษตรกรจำหน่ายทุเรียนในราคา 110.56 บาทต่อกิโลกรัม เนื่องจากตลาดจีนมีความต้องการทุเรียนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับสถานการณ์โควิด-19 คลี่คลายส่งผลให้ไม่มีปัญหาด้านการขนส่ง ทำให้การส่งออกทุเรียนเพิ่มสูงขึ้น (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2566) การผลิตทุเรียนทั่วไปมักพบศัตรูพืชหลายชนิดเข้าทำลายในทุกช่วงระยะของการเจริญเติบโต เกษตรกรจึงต้องค้นคว้าหาแนวทางในการป้องกันและกำจัดศัตรูทุเรียน เกษตรกรส่วนใหญ่เน้นหนักไปทางสารเคมีเนื่องจากเป็นวิธีการที่สะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการปฏิบัติ (กรมวิชาการเกษตร, 2562) การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูทุเรียนเป็นการกระทำแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเท่านั้น ซึ่งการจัดการศัตรูทุเรียน สามารถปฏิบัติได้หลายวิธี เช่น การปรับสภาพพื้นที่ไม่ให้เหมาะสมต่อการเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของศัตรูทุเรียน บำรุงต้นทุเรียนให้แข็งแรงให้ได้รับน้ำอากาศ ธาตุอาหารที่เหมาะสม สรรวจแปลงทุเรียนสม่ำเสมอ ลดปริมาณเชื้อสาเหตุโรคในดิน วางกับดักล่อ จนกระทั่งการใช้สารเคมี เป็นต้น (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2562)

จังหวัดยะลาเป็นจังหวัดที่เหมาะสมต่อการทำการเกษตรโดยเฉพาะทุเรียน จากข้อมูลสำนักงานเกษตรจังหวัดยะลา (2566) พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในจังหวัดยะลาจำนวน 9,796 ครัวเรือน พื้นที่ 52,090.27 ไร่ ในปี พ.ศ. 2567 มีแนวโน้มเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนเพิ่มมากขึ้น แต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ อำเภอกาบัง อำเภอกาบังมีพื้นที่ทั้งหมด 415 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 281,875 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าเนินเขาสูง มีภูเขาสลับซับซ้อน ลักษณะลาดชันมีพื้นที่ราบเพียงเล็กน้อย มีป่าดิบชื้นตามแนวชายแดนไทย-มาเลเซีย อำเภอกาบังมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงและประเทศมาเลเซีย (สำนักงานเกษตรอำเภอกาบัง, 2566) มีเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน 540 ราย พื้นที่ 1,453.62 ไร่ ซึ่งในปัจจุบันยังคงประสบปัญหาด้านโรคและแมลงศัตรูพืช และยังมีการใช้สารเคมีในปริมาณสูง และยังขาดความรู้ความเข้าใจในการเกษตรแบบผสมผสานทำให้ทุเรียนมีผลผลิตที่ไม่มีคุณภาพ และส่งผลเสียด้านการส่งออก ดังนั้น จึงจำเป็นต้องศึกษาเรื่องการส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา ซึ่งประกอบไปด้วยการศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร ความรู้และการได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน สภาพการจัดการทุเรียนแบบผสมผสาน ความต้องการการส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน และปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานต่อไป ผลการศึกษาครั้งนี้จะสามารถนำข้อมูลไปกำหนดแนวทางในการวางแผนการส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานในอำเภอกาบัง จังหวัดยะลา เพื่อเป็นประโยชน์แก่เกษตรกรในการปรับเปลี่ยนการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานแทนการใช้สารเคมี เพื่อเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานในการนำวิจัยนี้มาปรับปรุงแบบการส่งเสริมให้เหมาะสมกับพื้นที่ และสามารถนำปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร มาทำการวิเคราะห์หาแนวทางการแก้ไขปัญหา และพัฒนาการส่งเสริมการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร

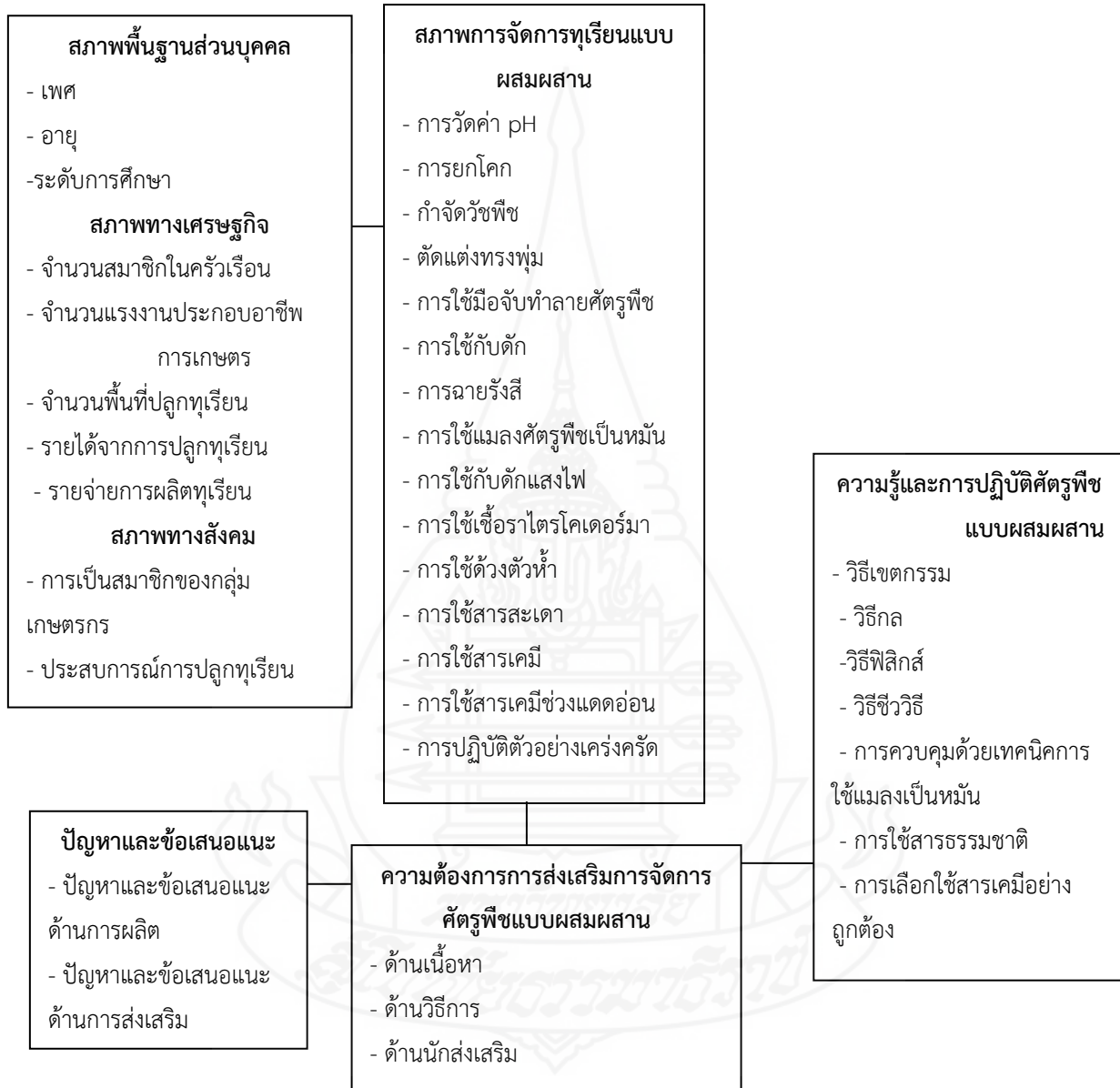
วัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิด

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาความรู้และการได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน
3. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการทุเรียนแบบผสมผสานของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในอำเภอกาบัง
4. เพื่อศึกษาความต้องการการส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

5. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในอำเภอกาบัง จังหวัดยะลา ที่ทำการขึ้นทะเบียนกับสำนักงานเกษตรอำเภอกาบัง ปี พ.ศ. 2566 จำนวน 542 ราย กำหนดกลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของประชากรจากสูตรของ Taro Yamane (1973) ความคลาดเคลื่อน 0.07 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 149 ราย ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีลักษณะคำถามทั้งแบบปลายปิด และปลายเปิด แบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ 1) สภาพพื้นฐานบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร 2) ความรู้ และการได้รับความรู้เกี่ยวกับจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน 3) สภาพการจัดการทุเรียนแบบผสมผสาน 4) ความต้องการการส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน และ 5) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ และค่าดัชนีแบบสัมภาษณ์มีค่า เท่ากับ 0.90 ซึ่งสามารถใช้ข้อคำถามได้ตรงตามจุดประสงค์

ผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

ข้อมูลสภาพพื้นฐานบุคคล พบว่า เกษตรกรร้อยละ 54.4 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 50.40 ปี จบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3.19 คน จำนวนแรงงานในครัวเรือนประกอบอาชีพเกษตรกรเฉลี่ย 2.18 คน พื้นที่ปลูกทุเรียนเฉลี่ย 3.32 ไร่ รายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 93,949.66 บาท รายจ่ายในการผลิตทุเรียนในรอบปีที่ผ่านมาเฉลี่ย 23,756.38 บาท สภาพทางสังคมของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรเกินครึ่งหนึ่งเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร การเกษตร เกษตรกรเป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ ร้อยละ 37.6 เกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนเฉลี่ย 11.30 ปี

2. ความรู้และการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานในทุเรียน จากการวัดระดับความรู้ พบว่า เกษตรกรมีความรู้ในระดับมาก โดยร้อยละ 95.3 มีความรู้ด้านการสำรวจแปลงทุเรียนสม่ำเสมอลดอัตราการเกิดโรคและแมลงศัตรูพืช รองลงมา ร้อยละ 92.6 มีความรู้ด้านการใช้สารเคมีที่ถูกต้องและเหมาะสมไม่ก่อให้เกิดพิษตกค้างในผลผลิต ก่อให้เกิดอันตรายต่อเกษตรกรและผู้บริโภค ส่วนความรู้เกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานในทุเรียนอันดับสุดท้าย คือ การใช้ความร้อน สามารถกำจัดแมลงศัตรูพืชชนิดต่างๆ ที่อยู่บนดิน คิดเป็นร้อยละ 57.0

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

ตารางที่ 1 สรุประดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานในทุเรียน

ระดับความรู้ของเกษตรกรตอบ ถูกต้อง	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ความหมาย
1 – 3	0	0.0	มีความรู้น้อยที่สุด
4 – 6	8	5.4	มีความรู้น้อย
7 – 9	27	18.1	มีความรู้ปานกลาง
10 – 12	50	33.6	มีความรู้มาก
13 – 15	64	43.0	มีความรู้มากที่สุด

ค่าต่ำสุด = 4 ข้อ ค่าสูงสุด = 15 ข้อ ค่าเฉลี่ย = 11.40 SD. = 2.768

การได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้ สื่อบุคคล พบว่า ร้อยละ 98.0 เกษตรกรได้รับความรู้มากที่สุดจากหน่วยงานราชการ รองลงมา ร้อยละ 89.3 ได้รับความรู้จากญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน และได้รับความรู้น้อยที่สุด ร้อยละ 51.7 จากหน่วยงานเอกชน สื่อกลุ่ม พบว่า ร้อยละ 79.2 เกษตรกรได้รับความรู้มากที่สุดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รองลงมา ร้อยละ 69.8 ได้รับความรู้จากการฝึกอบรม และได้รับความรู้น้อยที่สุด ร้อยละ 43.0 จากการประชุม/สัมมนา สื่อมวลชน พบว่า ร้อยละ 70.5 เกษตรกรได้รับความรู้มากที่สุดจากวิทยุ/โทรทัศน์ รองลงมา ร้อยละ 69.1 ได้รับความรู้จากการจัดนิทรรศการ และได้รับความรู้น้อยที่สุด ร้อยละ 36.2 จากหนังสือพิมพ์ สื่อออนไลน์ พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้มากที่สุด ร้อยละ 88.6 ได้รับจากเว็บไซต์ รองลงมา ร้อยละ 84.6 ได้รับความรู้จาก Line และได้รับความรู้น้อยที่สุด ร้อยละ 76.5 จาก Youtube

ตารางที่ 2 สรุปการได้รับความรู้ความรู้อื่นๆเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานในทุเรียนตามสื่อต่างๆ

ประเภทของสื่อ	จำนวนเฉลี่ย (คน)	ร้อยละ	อันดับ
สื่อบุคคล	120.00	80.6	2
สื่อกลุ่ม	91.75	61.6	3
สื่อมวลชน	70.60	47.4	4
สื่อออนไลน์	124.00	83.2	1

3. สภาพการจัดการทุเรียนแบบผสมผสาน

เกษตรกรปฏิบัติมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ร้อยละ 100 มีการกำจัดวัชพืช ไม่ให้รก เพื่อปรับสภาพแวดล้อมไม่ให้เหมาะต่อการอยู่อาศัยของโรค รองลงมา ร้อยละ 94.0 คือ ปฏิบัติตัวอย่างเคร่งครัดในการป้องกันตัวเองจากสารเคมี และร้อยละ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

90.6 มีการตัดแต่งทรงผมให้โปร่ง เพื่อปรับสภาพแวดล้อมไม่ให้เกิดการอยู่อาศัยของโรค ส่วน 3 อันดับสุดท้ายที่เกษตรกรปฏิบัติน้อยที่สุด คือ เกษตรกรร้อยละ 0.0 ไม่มีการปฏิบัติเลย คือ ด้านการฉีกรังสีเพื่อป้องกันเพื่อป้องกันหนอนเจาะเมล็ดทุเรียน และการนำแมลงศัตรูพืชเป็นหมันมาปล่อยในแปลง ผสมพันธุ์กับแมลงในธรรมชาติทำให้ไข่ที่ออกมาฟักไม่สามารถฟักเป็นตัว และร้อยละ 6.0 มีการใช้กับดักแสงไฟ ล่อผีเสื้อกลางคืนไม่ให้วางไข่บนดอกทุเรียน

ตารางที่ 3 สรุปสภาพการจัดการทุเรียนแบบผสมผสาน

จำนวนข้อที่เกษตรกรปฏิบัติ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ความหมาย
1 – 3	5	3.4	ปฏิบัติน้อยที่สุด
4 – 6	42	2.8	ปฏิบัติน้อย
7 – 9	78	52.3	ปฏิบัติปานกลาง
10 – 12	24	16.1	ปฏิบัติมาก
13 – 15	0	0.0	ปฏิบัติมากที่สุด
ค่าต่ำสุด = 1 ข้อ ค่าสูงสุด = 12 ข้อ ค่าเฉลี่ย = 7.44 SD. = 2.119			

4. ความต้องการการส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ด้านความรู้ พบว่า เกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.55) โดยอันดับ 1 คือ ด้านวิธีการเลือกใช้สารเคมีอย่างถูกต้อง (ค่าเฉลี่ย 4.12) รองลงมา คือ ความต้องการวิธีการใช้สารธรรมชาติ (ค่าเฉลี่ย 3.77) และมีความต้องการอันดับสุดท้าย คือ ด้านวิธีการควบคุมด้วยเทคนิคการใช้แมลงเป็นหมัน (ค่าเฉลี่ย 3.30)

2) ด้านวิธีการส่งเสริมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.66) ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานด้านวิธีการส่งเสริม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ การสื่อสารรายบุคคล พบว่า เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.89) โดยเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมอันดับ 1 คือ การส่งเสริมแบบเผชิญหน้า (ค่าเฉลี่ย 3.97) รองลงมา คือ การส่งเสริมทางโทรศัพท์ (ค่าเฉลี่ย 3.92) และต้องการส่งเสริมอันดับสุดท้าย คือ การส่งเสริมผ่านช่องทางออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 3.79) การสื่อสารแบบกลุ่ม พบว่า เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมในภาพรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.53) โดยเกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมอันดับ 1 คือ การฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ย 3.61) รองลงมา คือ การศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย 3.55) และต้องการส่งเสริมอันดับสุดท้าย คือ การสาธิต (ค่าเฉลี่ย 3.42) การสื่อสารแบบมวลชน พบว่า เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมในภาพรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.55) โดยเกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมอันดับ 1 คือ โปสเตอร์วารสารวิชาการ แผ่นพับ คู่มือต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 3.77) รองลงมา คือ สื่อออนไลน์ เช่น Facebook เว็บไซต์ Youtube (ค่าเฉลี่ย 3.52) และต้องการส่งเสริมอันดับสุดท้าย คือ วิทยูทูปกระจายเสียง/รายการโทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 3.38)

3) ด้านนักส่งเสริม ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานด้านนักส่งเสริมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.63) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ เจ้าหน้าที่จากภาครัฐ พบว่า เกษตรกรมี

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

ความต้องการส่งเสริมในภาพรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.83) โดยเกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมอันดับ 1 คือ นักวิชาการ เกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.89) รองลงมา คือ นักส่งเสริมการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.87) และต้องการส่งเสริมอันดับสุดท้าย คือ เทศบาล/ อบต. (ค่าเฉลี่ย 3.74) เจ้าหน้าที่จากภาคเอกชน พบว่า เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมในภาพรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.43) โดยเกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมอันดับ 1 คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเอกชน (ค่าเฉลี่ย 3.46) และต้องการส่งเสริมอันดับสุดท้าย คือ ตัวแทนขายปัจจัยการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.40)

ตารางที่ 4 สรุปภาพรวมความต้องการการส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน อำเภอกาบัง

ประเด็นความต้องการ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
ด้านความรู้	3.55	0.776	มาก	3
ด้านวิธีการส่งเสริม	3.66	0.668	มาก	1
ด้านนักส่งเสริม	3.63	0.747	มาก	2
ค่าเฉลี่ย	3.61	0.608	มาก	

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ ด้านการผลิต ในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.39) โดยเกษตรกรมีปัญหาอันดับที่ 1 คือ วิธีปลูก (ค่าเฉลี่ย 3.77) รองลงมา คือ การเลือกใช้สารเคมีอย่างถูกต้อง (ค่าเฉลี่ย 3.41) และปัญหาอันดับสุดท้าย คือ วิธีเขตกรรม (ค่าเฉลี่ย 3.06) ด้านการส่งเสริม ในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.11) เกษตรกรมีปัญหาอันดับที่ 1 คือ ด้านนักส่งเสริม (ค่าเฉลี่ย 3.19) รองลงมา คือ ตัวแทนขายปัจจัยการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.13) และมีปัญหาอันดับสุดท้าย คือ นักส่งเสริมหน่วยงานเอกชน (ค่าเฉลี่ย 3.01)

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน ด้านการผลิต ควรจัดทำแปลงเรียนรู้/แปลงสาธิต/แปลงต้นแบบการจัดการศัตรูพืชผสมผสานแบบครบทุกวิธี ด้านการส่งเสริม หน่วยงานควรมีการฝึกปฏิบัติวิธีการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานมากกว่าการบรรยายทฤษฎี

ตารางที่ 5 สรุปภาพรวมปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน อำเภอกาบัง

ประเด็นปัญหา	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบน	ความหมาย	อันดับ
		มาตรฐาน		
ด้านการผลิต	3.39	0.693	ปานกลาง	1
ด้านการส่งเสริม	3.11	1.012	ปานกลาง	2
ค่าเฉลี่ย	3.25	0.756	ปานกลาง	

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกทุเรียนเฉลี่ย 3.32 ไร่ ซึ่งการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน หากใช้วิธีการเขตกรรม วิธีกล วิธีฟิสิกส์ วิธีชีววิธี การควบคุมด้วยเทคนิคการใช้แมลงเป็นหมัน การใช้สารธรรมชาติ ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้แรงงานมาก และยุ่งยาก เกษตรกรอาจไม่สามารถปฏิบัติได้ ทำให้เกษตรกรหันมาใช้สารเคมี สอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 60.4 มีการใช้สารเคมีเป็นลำดับสุดท้าย หลังจากไม่สามารถกำจัดศัตรูพืชด้วยวิธีอื่น

2. ความรู้และการได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน

จากการศึกษา พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานในทุเรียนโดยเกษตรกรตอบผิดมากที่สุด คือ การใช้ความร้อน สามารถกำจัดแมลงศัตรูพืชชนิดต่างๆ ที่อยู่ไนดิน ซึ่งการใช้ความร้อนในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชในดิน เป็นวิธีการทางฟิสิกส์ ซึ่งเป็นวิธีที่มีหลักการซับซ้อน เนื่องจากเกษตรกรไม่เข้าใจถึงความหมาย หลักการการจัดการศัตรูพืช แบบวิธีฟิสิกส์ สอดคล้องกับฐิติมา ทองอนุ (2563, น.67) ศึกษาเกี่ยวกับความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานที่ เกษตรกรตอบผิดมากที่สุด คือ วิธีการทางฟิสิกส์ (ร้อยละ 20.4) ดังนั้นนักส่งเสริมควรเข้าไปส่งเสริมเรื่องการจัดการศัตรูพืชวิธี ฟิสิกส์ให้มันต้นแบบในด้านนี้มากยิ่งขึ้น

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 57.7 มีความรู้เกี่ยวกับชีววิธี (Biological Control) เป็นการควบคุมศัตรู โดยใช้ธรรมชาติช่วยกันนั้น สอดคล้องกับศุภวิชญ์ สาสะเคาะห์ (2563) พบว่า เกษตรกรมีความรู้ในเรื่องเชื้อราไตรโคโรเดอร์มาสามารถป้องกันและกำจัดเชื้อราสาเหตุของโรคพืชหลายชนิด ซึ่งเกษตรกรตอบผิดเหมือนกัน เนื่องจากชีววิธี ครอบคลุมสิ่งมีชีวิต ได้แก่ ตัวห้ำ ตัวเบียน และจุลินทรีย์ อาจจะส่งผลให้เกษตรกรสับสน หรือมีความรู้ไม่ครอบคลุมของศัตรู ธรรมชาติ ดังนั้น นักส่งเสริมควรจัดอบรมตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรเข้าใจถึงศัตรูพืชและศัตรู ธรรมชาติมากยิ่งขึ้น

การได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชแบบจากสื่อบุคคลมากที่สุด โดยร้อยละ 98.0 คือ หน่วยงานราชการ สอดคล้องกับมนัสชนน์ ฉลองชาติ (2565) พบว่า เกษตรกรได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นอันดับแรก เนื่องจากเป็น หน่วยงานที่อยู่ในพื้นที่ของอำเภอ เกษตรกรจึงสามารถติดต่อหรือได้รับการส่งเสริมง่ายไม่ต้องเดินทางออกนอกตัวอำเภอ

เกษตรกรได้รับความรู้จากสื่อกลุ่มมากเป็นลำดับแรก โดยร้อยละ 79.2 คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชัดแย้งกับ วันธนา ปรีเปรม (2562) พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้จากการประชุมมากเป็นอันดับแรก เนื่องจากเกษตรกรในอำเภอกาบัง ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งมีวิถีชีวิตประจำวันคือพบปะ สังสรรค์ พูดคุย ถวายภัตตาหารทุกเช้ากับผู้คนต่างๆ ณ ร้านน้ำชา จึงทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการจัดการศัตรูพืชเรียนจากเกษตรกรด้วยกันภายในร้านน้ำชา

เกษตรกรได้รับความรู้จากสื่อมวลชนมากที่สุด ร้อยละ 70.1 ผ่านทางวิทยุ/โทรทัศน์ ซึ่งสุธาทิพย์ คำเกิด (2562) ได้ศึกษาการส่งเสริมการทำสวนทุเรียนของเกษตรกรในตำบลคูยาดหมีอำเภอสยามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้ด้านสื่อมวลชนจากสื่อสิ่งพิมพ์มากที่สุด เนื่องจากอำเภอกาบังมีพื้นที่เป็นภูเขาสลับซับซ้อนส่งผลให้ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมไม่สามารถเข้าไปให้ความรู้ทางการเกษตรได้อย่างทั่วถึง เกษตรกรได้รับความรู้ผ่านทางวิทยุ/โทรทัศน์

เกษตรกรได้รับความรู้ผ่านสื่อออนไลน์มากที่สุด ร้อยละ 88.6 ผ่านทางเว็บไซต์ ชัดแย้งกับมนัสชนน์ ฉลองชาติ (2565) พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้ผ่านสื่อ Facebook มากเป็นอันดับแรก เนื่องจากเกษตรกรอำเภอกาบังส่วนใหญ่อายุ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

เฉลี่ยของเกษตรกรอำเภอกาบังเป็นช่วงวัยที่สามารถเข้าถึงได้ อีกทั้งสัญญาณอินเทอร์เน็ตครอบคลุมหลายพื้นที่ แอปพลิเคชัน การค้นหาต่างๆ ง่ายต่อการเข้าถึง ค้นหาสะดวก และรวดเร็ว

3. สภาพการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรเกษตรกรปฏิบัติมากที่สุด 3 อันดับแรก คือเกษตรกรมีการกำจัดวัชพืช ไม่ให้รก เพื่อปรับสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมต่อการอยู่อาศัยของโรค ร้อยละ 100 รองลงมา คือ ปฏิบัติตัวอย่างเคร่งครัดในการป้องกันตัวเองจากสารเคมี ร้อยละ 94.0 และร้อยละ 90.6 มีการตัดแต่งทรงพุ่มให้โปร่ง เพื่อปรับสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมต่อการอยู่อาศัยของโรค สอดคล้องกับกรมส่งเสริมการเกษตร (2555 น.21) ระบุว่า การปรับปรุงสภาพแวดล้อมเพื่อให้พืชเจริญเติบโต แข็งแรง ทนทาน ต่อการเข้าทำลายของศัตรูพืช โดยใช้วิธีการและปัจจัยในการปลูกพืชอย่างถูกต้อง ได้แก่ การปรับสภาพดิน การใช้พันธุ์ดี การให้น้ำและให้ปุ๋ยถูกเวลาถูกวิธี การไถพรวนและการกลับหน้าดินขึ้นตาก การกำจัดวัชพืช การตัดแต่งกิ่ง การปลูกพืชหมุนเวียน การปลูกพืชผสม รวมถึงการเลือกเวลาปลูก ซึ่งวิธีการทั้งหมดล้วนเป็นวิธีเชตกรรมในการกำจัดศัตรูพืช เกษตรกรปฏิบัติ เกษตรกรเลือกป้องกันกำจัดศัตรูพืชวิธีเชตกรรม เนื่องจากอุปกรณ์มีต้นทุนไม่สูง สามารถหาซื้อได้ตามท้องตลาดและภายในอำเภอ

เกษตรกรปฏิบัติน้อยที่สุด คือ เกษตรกรไม่มีการปฏิบัติเรื่องการฉายรังสีเพื่อป้องกันเพื่อป้องกันหนอนเจาะเมล็ดทุเรียน ซึ่งเป็นวิธีฟิสิกส์ สอดคล้องกับ สกุลนุช แก้วเทพ (2563) พบว่าวิธีการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานที่เกษตรกรใช้น้อยที่สุด คือ วิธีฟิสิกส์ เนื่องจากเกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจการจัดการศัตรูพืชวิธีฟิสิกส์ อีกทั้งยังขาดแปลงต้นแบบด้านการจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีฟิสิกส์ในพื้นที่อำเภอกาบัง นอกจากนี้วิธีฟิสิกส์เป็นวิธีที่ต้องอาศัยวัสดุอุปกรณ์ซึ่งอุปกรณ์บางอย่างมีราคาสูงและต้องใช้ระยะเวลาในการเตรียมอุปกรณ์

4. ความต้องการการส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีความต้องการอันดับแรก คือ ด้านวิธีการส่งเสริมโดยการส่งเสริมให้ความรู้แบบเผชิญหน้า สอดคล้องกับวันทนา ปรีเปรม (2562) พบว่า เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมในระดับมากที่สุดจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม และสอดคล้องกับฐิติมา ทองอนุ (2563) พบว่า เกษตรกรต้องการด้านการติดตาม/เยี่ยมเยียน/ให้บริการเนื่องจากเกษตรกรสามารถสอบถามกับเจ้าหน้าที่โดยตรง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับระบบส่งเสริมการเกษตร (2560) ระบุว่า การนำแนวทาง T&V System ซึ่งเป็นรูปแบบการส่งเสริมแบบเผชิญหน้า ร่วมกับการส่งเสริม การเกษตรในรูปแบบต่าง ๆ ที่ผ่านมานำมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ประกอบด้วย การถ่ายทอดความรู้การเยี่ยมเยียน การสนับสนุน การนิเทศงาน และการจัดการข้อมูล ผ่านการทดสอบระบบและการทำความเข้าใจกับนักส่งเสริม การเกษตรและผู้เกี่ยวข้องมาระยะหนึ่ง โดยคาดหวังให้เป็นระบบการทำงาน ส่งเสริมการเกษตรที่มีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสม เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมแบบเผชิญหน้า เนื่องจากเจ้าหน้าที่สามารถสังเกตเห็นปัญหาภายในแปลงได้ละเอียดมากกว่าฟังคำบอกของเกษตรกร ทำให้สามารถแก้ปัญหาได้ถูกต้อง และแม่นยำมากที่สุด

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีปัญหาการจัดการศัตรูพืชวิธีฟิสิกส์ เป็นอันดับที่แรก เนื่องจากเกษตรกรขาดความรู้ในการปรับแต่งเครื่องมือ และเครื่องมือราคาสูง สอดคล้องกับ ฐิติมา ทองอนุ (2563) พบว่า วิธีฟิสิกส์เป็นวิธีที่มีค่าใช้จ่ายสูง และเทคโนโลยีการผลิตของเกษตรกรยังไม่มีมีความจำเป็นต้องใช้วิธีฟิสิกส์ รองลงมาคือเกษตรกรพบปัญหาการจัดการศัตรูพืชชีววิธี สอดคล้องกับนิตติรา เพชรา (2563) พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านชีววิธีสูงกว่าวิธีอื่นๆ เนื่องจากสารชีว

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

รัฐมนตรีมีข้อจำกัดหลายด้าน เช่น อายุการเก็บรักษาสั้น ต้องเก็บสารชีวภัณฑ์ไว้ในตู้แช่ และต้องใช้สารชีวภัณฑ์บ่อยครั้งถึงจะเห็นผล นอกจากนี้ร้านการเกษตรภายในอำเภอไม่ค่อยมีจำหน่าย และหน่วยงานมีไม่พอต่อความต้องการของเกษตรกร เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. เกษตรกร

- 1) เกษตรกรควรนำความรู้ด้านชีววิธีนำไปผลิตให้มีคุณภาพ เพื่อป้องกันและกำจัดแมลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) เกษตรกรควรมีการใช้สารเคมีอย่างรอบคอบ และเรียนรู้วิธีแนวทางปฏิบัติบนฉลากข้างขวดให้ถี่ถ้วน
- 3) เกษตรกรควรมีการศึกษาและค้นคว้าหาความรู้วิธีการฟิสิกส์ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการปรับใช้กับอุปกรณ์ทางฟิสิกส์

- 4) เกษตรกรควรมีการรวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน
- 5) เกษตรกรควรศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของแมลงศัตรูพืชเป็นหมัน เพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรต้องการนำแมลงศัตรูพืชเป็นหมันมาปล่อยในแปลงทุเรียน

2. เจ้าหน้าที่

- 1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรจัดตารางการออกพื้นที่ให้ความรู้เรื่องการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานในทุเรียน ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่
- 2) เจ้าหน้าที่ควรจัดให้มีแปลงต้นแบบการจัดการศัตรูพืชด้วยแบบผสมผสานทั้ง 7 วิธี ในพื้นที่อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา
- 3) เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอกาบังควรผลิตสื่อออนไลน์ด้านการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานมากขึ้น และเป็นสื่อเกษตรกรสามารถเข้าใจ เข้าถึงได้ง่าย
- 4) เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอกาบัง ควรจัดทำแผนพัฒนาอำเภอนำการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานโดยเน้นวิธีทางฟิสิกส์เป็นหลัก

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดกระบวนการอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร โดยเพิ่มความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานทั้ง 7 วิธี
- 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสัญญาณโทรทัศน์ วิทยุ และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้ครอบคลุมพื้นที่เกษตรกรอาศัยมากยิ่งขึ้น
- 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดทำคู่มือ สื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ เพื่อให้เกษตรกรสามารถรับรู้ประโยชน์ของการใช้แมลงศัตรูเป็นหมันมาปล่อยในแปลงทุเรียน และควรเพาะเลี้ยงและนำมาสนับสนุนให้แก่เกษตรกร
- 4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรปรับปรุงเว็บไซต์องค์ความรู้ต่างๆ ให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ
- 5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดทำแผนโครงการประจำปีเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรมีการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานอย่างต่อเนื่อง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

4. นโยบาย

1) ควรกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรใช้การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน โดยเน้นวิธีฟิสิกส์ ชีววิธี และการใช้แมลงศัตรูพืชเป็นหมัน

2) ควรกำหนดนโยบายจัดตั้งศูนย์กำหนดหนอนเจาะเมล็ดทุเรียนโดยการฉายรังสีผลไม้ก่อนส่งออก

5. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาในอำเภอบางเท่านั้น ควรมีการศึกษาในพื้นที่อำเภอข้างเคียง หรือพื้นที่ทั้งจังหวัดยะลา และพัฒนาการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานในทุเรียนต่อไป

2) ควรมีการศึกษาการเปรียบเทียบการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานแต่ละวิธีว่าวิธีการใดที่ได้ผลดีที่สุด

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2559). คู่มือ Handbookโรงเรียนเกษตรกรเพื่อการจัดการศัตรูพืชด้วย

วิธีผสมผสาน ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพฯ : น.2

_____. (2560). การส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการเกษตร

_____. (2560). ระบบส่งเสริมการเกษตร (T&V System). กรุงเทพฯ : น.4

_____. (2555). คู่มือศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน. กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์

สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี

กฤษณะ จันทะนารักษ์ (2565) “การผลิตและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนตาม

มาตรฐานการส่งออกของเกษตรกร แปลงใหญ่ทุเรียน อำเภอเมือง จังหวัดตราด”

วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ชนสิริน กลั่นมณี และคณะวิจัย.(2557).รายงานผลการวิจัย การจัดการศัตรูข้าวแบบผสมผสาน

ในนาชลประทานภาคใต้. สืบค้นเมื่อ 9 มิถุนายน 2567, สืบค้นจาก

<http://brrd.ricethailand.go.th/images/pdf/research2556-2558/pdf/01.pdf>

ฐิติมา ทองอนุ (2563) “การยอมรับการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานของเกษตรกรผู้ปลูกแตงโม

และพริก ในอำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร

มหาบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

นิสิตรา เพชร (2563) “แนวทางการส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานของเกษตรกรผู้

ปลูกปาล์มน้ำมันในอำเภอคีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญา

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

บุญธรรม จิตตอนันต์. (2551). แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร ใน

ประมวลสาระชุดวิชาการบริหารการส่งเสริมการเกษตร หน่วยที่ 2

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

- มนัสชนัน ฉลองชาติ (2565) “แนวทางการส่งเสริมการจัดการศัตรูมะพร้าว น้ำหอมโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว น้ำหอม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี”
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วันธนา ปรีเปรม (2562) “แนวทางการส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานในการผลิตข้าวของเกษตรกร อำเภอมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วิรัช คุงคะจันทร์ (2530). (2530). การส่งเสริมการเกษตร ทฤษฎี และการจัดการ.
ขอนแก่น : ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร. คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศุภวิชญ์ สาสะเดาะห์ (2563) “การส่งเสริมการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน อำเภอมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สกลนุช แก้วเทพ (2563) “แนวทางการส่งเสริมการจัดการศัตรูข้าวแบบผสมผสานของเกษตรกรอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดอำนาจเจริญ” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุธาทิพย์ คำเกิด (2562) “การส่งเสริมการทำสวนทุเรียนของเกษตรกรในตำบลคูยามีอำเภอสยามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุนทร วันหมื่น (2562) “การส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสานของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในพื้นที่อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สรารัฐ ชลหาญ (2564) “ได้ศึกษาการส่งเสริมการผลิตทุเรียนพื้นเมืองคุณภาพ ในจังหวัดภูเก็ต”
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- Yamane, T. (1973). Statistics: An Introductory Analysis. 3rd ed. Harper and Row, New York.